

Dembieński Józef

Data urodzenia: 1879

ksiądz, działacz społeczny i gospodarczy w okresie zaboru pruskiego, dziennikarz, pedagog, pamiętnikarz, członek zwyczajny Towarzystwa Naukowego w Toruniu od 1906 r.

Urodził się w Radominie pod Nowym Miastem Lubawskim w rodzinie chłopskiej. W czasie nauki w szkołach średnich (w progimnazjum w Nowym Mieście Lubawskim i gimnazjum w Chełmnie) związał się z tajnym, młodzieżowym ruchem patriotycznym (Filomaci Pomorscy). Oskarżony w procesie tej organizacji, który miał miejsce w Toruniu w 1901 r. został skazany na trzy miesiące więzienia. W latach 1900–1904 studiował teologię w Seminarium Duchownym w Pelplinie. W l. 1904–1916 prowadził pracę duszpasterską jako wikariusz na Kaszubach, Kujawach i ziemi chełmińskiej, m.in. w Oksywiu, Koronowie i Toruniu. W latach 1916–1920 rektor (kuratus) kościoła Legbądzie. W latach 1918–1920 członek Powiatowej Rady Ludowej w Chojnicach. W l. 1920–1939 zatrudniony jako nauczyciel religii w progimnazjum w Nowym Mieście Lubawskim. Duszpasterstwo łączył z prowadzeniem rozległej działalności Społecznej; był inicjatorem powstania towarzystw ludowych oraz organizacji gospodarczych. W okresie międzywojennym związany z nurtem narodowo-demokratycznym. Założyciel i redaktor gazety „Drweca” wydawanej w Nowym Mieście Lubawskim. Za zasługi w podtrzymywaniu polskości i krzewieniu idei pracy organicznej otrzymał Złoty Krzyż Zasługi i Krzyż Niepodległości. W okresie okupacji niemieckiej w l. 1939–1945 zmuszony do wyjazdu z Pomorza i ukrywania się w Generalnym Gubernatorstwie. Zmarł w Chojnicach, gdzie został pochowany. Autor obszernych wspomnień.

Literatura:

1. Dembieński J., *Radości mało – goryczy dużo. Pamiętnik Pomorzanina z lat 1879–1920*, oprac. A. Bukowski, Warszawa 1985.
2. Dembieński J., *Nowomiejskie wspomnienia: 1920–1939*, oprac. A. Korecki, Pelplin 2004.
3. Breza E., *Ksiądz Józef Dembieński w świetle własnych wspomnień*, „Studia Pelplińskie”, 1985, t. 16, s. 367–380.
4. Mross H., *Dembieński Józef (1879–1962)*, [w:] *Słownik biograficzny kapłanów diecezji chełmińskiej wyświęconych w latach 1821–1920*, Pelplin 1995, s. 48–49.

Tomasz Krzemiński